

MAGYAR NYELVŰ BEJEGYZÉSEKRE IRÁNYADÓ SZABÁLYOK

Utolsó frissítés: 2020. május¹

Nyelvi szint

Lehetőség szerint adjunk meg definíciót. Ajánlott, hogy a kártyán vagy definíció vagy legalább kontextus vagy megjegyzés szerepeljen (kivételt képeznek a taxonómiai kifejezések). A definíció megalkotásánál a horgonnyal jelölt kiindulási nyelven megadott fogalmat vegyük alapul. A definíció feleljen meg a behelyettesíthetőség elvének, azaz folyó szövegben legyen a terminus helyére illeszthető, továbbá kezdődjön kisbetűvel, ne legyen pont a végén. Csak a fogalom megértéséhez szükséges elemeket tartalmazza, az egyéb információkat megjegyzésben tüntessük fel. Kerüljük a körkörös definíciókat, azaz a fogalmat ne a kártyán szereplő terminussal definiáljuk. Törekedjünk a kapcsolódó fogalmakhoz való viszony megjelenítésére, így a definícióban használt, illetve kapcsolódó terminusokra mutató keresztthivatkozások beillesztésére, az adott magyar kártyára mutató, „hu” végződésű linket bemásolva, a terminus mögé automatikusan beillesztett dátumot kitörölve, pl. [energiamix](#). A keresztthivatkozott kártyákat is ellenőrizzük, szükség esetén dolgozzuk ki a magyar oldalt.

A jogszabályi definíciók sok esetben csak az adott jogszabály kontextusában alkalmazhatóak. Ez nem okoz gondot akkor, ha a kártya kifejezetten az adott jogszabályhoz kapcsolódik, általános fogalmaknál azonban törekedjünk arra, hogy más hiteles forrásból származzon a definíció.

A definíció lehet idézet (figyelemmel a szerzői jogokra, lásd alább) vagy hiteles forráson alapuló saját megfogalmazás. A felhasznált forrást minden esetben meg kell adni, akkor is, ha nem idézzük. Több forrás esetén minden forrást külön mezőben tüntessünk fel (jobb egérrel a definíció referenciájára kattintva nyithatunk új referenciamezőket). Ha a forrásban található definíciót átfogalmazott formában szeretnénk bevinni, akkor a következőképpen hivatkozunk rá: [Council/COM/EP/...-HU az alábbi alapján: forrás - belinkelve \(dátum\)](#). Ha van második referenciánk is, akkor a második referenciamezőbe ezt írjuk: „és az alábbi alapján:”.

A Kapcsolódó anyagok mezőben feltüntethetjük annak a dokumentumnak a számát, amelyben a terminus előfordul, vagy további forrásokat adhatunk meg.

A terminus szintje

Terminusválasztás

A terminusválasztásnál az ISO 704:2009 szabvánnyal összhangban az alábbi szempontokat kell figyelembe venni: legyen transzparens, a szakterület többi terminusával konzisztens, szemantikailag megfelelő, tömör, tovább képezhető és összetételekben használható, nyelvtanilag jól formált.

A terminusokat szótári alakjukban kell megadni. Amennyiben a terminus nem főnév, a szófajt célszerű feltüntetni a megfelelő mezőben. Az eltérő helyesírású terminusváltozatokat keresőkifejezésként (lookup) kell megadni. Szinonimákat csak korlátozott számban adjunk meg. Ha nem teljesen egyenértékűek, a legmegbízhatóbbnak tartott terminus lássuk el „preferált” értékeléssel. Ilyenkor célszerű megjegyzésben rögzíteni a preferálás indokát, és ezt a megbízhatósági kódokkal is tükrözni (a preferált terminus megbízhatósága ne legyen alacsonyabb, mint a többié).

Források

IATE-cikk nem készíthető anélkül, hogy forrást adnánk meg a terminus használatának igazolására.

¹ Az útmutató alapjául a [IATE Handbook](#) szolgál, amely iránymutatásokat ad a hivatkozáskészítéshez. A további részleteket lásd ott. 1

Emellett fogalommeghatározások, valamint a használatot illusztráló szövegrészek idézésekor is szükség van a forrás feltüntetésére. A hivatkozott forrásnak tartalmaznia kell azt a kifejezést vagy definíciót, amelynek illusztrálására szánjuk.² Ha a terminushoz van forrás, de az csak kiindulási alapul szolgált, tehát az általunk alkotott terminus a forrásban nem ebben a formában szerepel, akkor a következőképpen hivatkozunk rá: [Council/COM/EP/...-HU az alábbi alapján: forrás - belinkelve, \(dátum\)](#).

A megfelelő forrás kiválasztása

A források kiválasztásakor a legfontosabb követelmény a hitelesség, a hivatkozások szerkesztésekor pedig az, hogy tartalmazzanak minden olyan információt, amely a forrás viszonylag könnyű kikeresését lehetővé teszi.

Forrásként elsősorban anyanyelvi szöveg szolgálhat, másodsorban fordítás. Törekedjünk az autentikus jogi szövegek, illetve az adott szakterületen hitelesnek tekintett források használatára. Szövegeken kívül hivatkozhatunk még szakértőkre, illetve új terminusok alkotásakor saját magunkra mint intézményre, ld. fent.

Az Unió által alkotott fogalmak esetében a fogalmat bevezető jogi aktus szolgál forrásként. Nem uniós eredetű fogalmak esetében igyekezzünk eredeti magyar nyelvű forrást találni. Jogi kifejezések vagy a jog által szabályozott területek esetében a jogszabályok, egyéb szakkifejezések esetében szakkönyvek, folyóiratok, egyéb publikációk szolgálhatnak forrásul.

Megbízhatóság

A terminus megbízhatósága kettes, amennyiben nem tudjuk megbízható forrással alátámasztani. Hármás a megbízhatóság akkor, ha kellően megbízható források (szakmai anyagok és/vagy jogszabályok) támasztják alá. Négyes megbízhatóságot a rendkívül megbízható terminusoknak adhatunk, ilyenek például a Szerződésekben és az egyes intézmények eljárási és szervezeti dokumentumaiban szereplő elnevezések, a hivatalos országnevek, nemzetközi egyezmények hivatalos címei, valamint a széles körben dokumentált terminusok. A *kerülendő* (deprecated) minősítésű terminusok megbízhatóságát állítsuk kettesre, az *elavult* (obsolete) bejegyzéseken azonban ne változtassunk, mivel itt nem a terminus megbízhatósága változik, hanem a használata szűnik meg.

Kontextus

A kontextus olyan idézet legyen, amely segíti a fogalom megértését. Lehetőség szerint minden olyan esetben adjunk meg kontextust, amikor nem írunk definíciót. A kontextus szövegében szereplő terminust szedjük félkövéren. A szöveget nem kell idézőjelbe tenni, és csak indokolt esetben legyen egy mondatnál hosszabb. A kontextusból törölt részeket [...] -vel jelöljük.

Szerzői jogok

A szerzői jogra vonatkozó előírásokat tiszteletben kell tartani (lásd részletesebben a IATE-kézikönyvben). Maguk a terminusok nem védettek, de ha hosszabb szövegrészeket másolunk be az adatbázisba (pl. a kontextusmezőbe), az problémákat okozhat.

Általában szabadon használhatók a közzé tett anyagok. Ellenőrizzük, hogy a forrás tartalmaz-e erre vonatkozó, szerzői jogi nyilatkozatot, és az abban foglaltakat kövessük. Az olyan másodlagos források használata, mint a Wikipédia, könnyen vezethet szerzői jogi problémákhoz.

---

² Az eltérő helyesírási alak nem zárja ki a forrás használatát. Ilyenkor a Megjegyzés mezőben utalunk erre: [A forrás a terminust helyesírási szempontból eltérő alakban tartalmazza.](#)

Szerkesztési követelmények³

Alapszabályként a *Szerzők és szerkesztők kézikönyve* (Gyurgyák János: 2005) útmutatása alapján hivatkozzunk a forrásra. Lehetőleg részesítsük előnyben a kattintható és nyilvánosan hozzáférhető forrásokat. A hivatkozások formája forrástípus szerint:

Jogszabályok

- Elsődleges joganyag: Szerződések, egyezmények, megállapodások

A címekre rövid alakjukban hivatkozunk, de az olvashatóság érdekében kerüljük a betűszavas formát.

A Szerződések konkrét rendelkezésére való hivatkozás esetében az adott cikkekre mutató CELEX-hivatkozást illesszük be az erre szolgáló IATE-funkcióval. Az EUMSZ esetében: 12016EXXX (XXX a cikk száma), az EUSZ esetében: 12016MXXX (XXX a cikk száma).
Ld.:

[Az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata#HARMADIK RÉSZ - AZ UNIÓ BELSŐ POLITIKÁI ÉS TEVÉKENYSÉGEI#V. CÍM - A SZABADSÁGON, A BIZTONSÁGON ÉS A JOG ÉRVÉNYESÜLÉSÉN ALAPULÓ TÉRSÉG#4. FEJEZET - IGAZSÁGÜGYI EGYÜTTMŰKÖDÉS BÜNTETŐÜGYEKBE#86. cikk](#)

A fenti hivatkozást az alábbiak szerint rövidíthetjük:

[Az Európai Unió működéséről szóló szerződés, 86. cikk](#)

További példa:

[Schengeni Egyezmény, 3. cikk](#)

- Másodlagos joganyag és nem jogi aktusok

A IATE az EUR-Lexről beemeli a teljes címet. Amennyiben a jogszabály címe tartalmazza az évszámot, az elfogadás dátumát törölhetjük. A cím rövidíthető, a jogszabályok módosításokra utaló része elhagyható.

[A Bizottság közleménye – Mozgásban az ifjúság: Kezdeményezés a fiatalokban rejlő potenciál felszabadítására az Európai Unióban megvalósítandó intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés érdekében](#)

[Az Európai Parlament és a Tanács 1023/2013/EU, Euratom rendelete az Európai Unió tisztviselői személyzeti szabályzatának és az Európai Unió egyéb alkalmazottaira vonatkozó alkalmazási feltételeknek a módosításáról](#)

- Hivatkozás az Európai Bíróság határozataira (CELEX-hivatkozás beillesztésével, pl. 62003CJ0403):

[A Bíróság \(nagytanács\) 2005. július 12-i ítélete. # Egon Schempp kontra Finanzamt München V. # Előzetes döntéshozatal iránti kérelem: Bundesfinanzhof - Németország. # Uniós polgárság - EK 12. és EK 18. cikk - Jövedelemadó - A németországi lakóhelyű adózó által ausztriai lakóhelyű volt feleségének fizetett tartásdíj levonhatósága az adóköteles jövedelemből - Bizonyíték a tartásdíj e tagállambeli megadóztatásáról. # C-403/03. sz. ügy](#)

A fenti hivatkozást az alábbiak szerint rövidíthetjük:

[A Bíróság 2005. július 12-i ítélete, C-403/03. sz. ügy](#)

---

³ Ha az idézett forrás megadja, hogyan kell rá hivatkozni, akkor azt a formátumot kell használni.

- Magyar jogszabályok

Magyar jogszabályok esetében a Nemzeti Jogszabálytárból illesztünk be hivatkozást, mégpedig a jogszabály neve alá hiperhivatkozásként, az adott jogszabályra közvetlenül mutató linket.

[2008. évi XLVII. törvény a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról](#) (2019. 06. 27.)

Belső dokumentumok

COM-Belső dokumentum: SANCO/2007/00968/01/02, [cím]

[cím] Tanácsi belső dokumentum: SN 15/15

[cím] Parlamenti belső dokumentum: PE 123.456

Könyvek

Gyurgyák János: Szerzők és szerkesztők kézikönyve. 2. kiad. Budapest, 2005, Osiris, 131–160. o.

Két vagy három szerző esetén a szerzők nevét szóközzel és gondolatjellel választjuk el egymástól, háromnál több szerző esetén pedig az *et al.* rövidítést használjuk.⁴

Laczkó Krisztina – Mártonfi Attila: Helyesírás. Budapest, 2006, Osiris.

Papp-Váry Árpád et al. szerk.: Földrajzi világtalasz. Budapest, 2004, Cartographia.

Kéziratok

[Mészáros Annamária: Az in vitro szaporítás hatékonyságának fokozását célzó eljárások alkalmazása kertészeti növényeken Doktori értekezés. \(Budapesti Corvinus Egyetem\). Budapest, 2006](#) (2019. 06. 25.)

Előadások

Ha konferencián elhangzott előadásról van szó, akkor a cím után a következő adatokat tüntetjük fel:

Elhangzott az X. című konferencián. Hely, Dátum, Intézmény (2019. 09 12.)

Cikkek, tanulmányok

- Tanulmánykötetben:

Hajnal István: A kis nemzetek történetírásának munkaközösségéről. In: Ring Éva szerk.: Helyünk Európában. Nézetek és koncepciók a 20. századi Magyarországon. 1. kötet. Budapest, 1986, Magvető, 624–645. o.

- Folyóiratban:

[Pomázi István – Szabó Elemér: A körforgásos gazdaságra való áttérés folyamatának egyes jellemzői a visegrádi országokban. Külügyi Szemle. 2018/04. 80–102. o.](#) (2019. 09. 13.)

Újságcikkek

[Gyükeri Mercédesz: Elnökség: tartható napirend. Világgazdaság Online, 2011. 01. 17.](#) (2019. 09. 12.)

---

⁴ Értelmszerűen így járunk el kéziratok, tanulmányok, cikkek esetében is.

Honlapok

Internetes hivatkozáskor mindig meg kell említeni a weboldal nevét és/vagy a webhelyért felelős intézmény, szervezet stb. nevét és az adott dokumentum, fájl vagy oldal címét, valamint a cím alá be kell illeszteni a linket. Emellett további információk adhatók a honlapon való könnyebb tájékozódás érdekében.

Online lexikonok:

Közszolgálati Online Lexikon > [háborús térség](#) (2019. 09. 12.)

Szabványok

[MSZ 3424/1:1978. Bibliográfiai leírás. Könyvek.](#)

Szakértők

Ha szakértőre hivatkozunk, a nevét nem említhetjük meg, viszont az intézmény lehető legpontosabb leírását, valamint az egyeztetés időpontját meg kell adni:

[Az Országos Gyógyszerészeti Intézet Orvosbiológiai Főosztályának szakértőjével egyeztetve 2019. 09. 12-én.](#)

Ha a terminust mi alkottuk, a hivatkozás [COM/COUNCIL/EP/...-HU](#).

Több forrás feltüntetéséhez jobb egérrel a terminus referenciájára kattintva tudunk új referenciamezőt nyitni.

Intézményközi együttműködés

A más intézmény kártyáját érintő tartalmi jellegű változtatásokról (terminus megváltoztatása, törlése, értékelésének megváltoztatása) e-mailben egyeztetni kell az érintett intézménnyel. Elavult linkeket, helyesírási, nyelvtani és egyéb nyilvánvaló hibákat egyeztetés nélkül is javíthatunk.

Az egyes intézmények terminológiai postafiókját lásd alább:

EP: dgtrad.termhu@ep.europa.eu

COM: DGT-HU-TERM@ec.europa.eu

COU: hu.term@consilium.europa.eu

CdT: term-hu@cdt.europa.eu

CoJ: HU_Terminologie@curia.europa.eu

CoR/EESC: terminology-hu@eesc.europa.eu